

Asiantuntijalausunto Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle:
HE 27/2026 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja
väliaikaisesta muuttamisesta annetun hallituksen esityksen (HE
189/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esityksessä 189/2025 vp esitettiin väliaikaisia muutoksia hyvinvointialueiden alijäämän kattamista koskevaan sääntelyyn siten, että alueille voitaisiin tietyin edellytyksin myöntää mahdollisuus kattaa kertyneet alijäämät 2027 tai 2028 loppuun mennessä. Nyt alkuperäistä esitystä ehdotetaan täydennettäväksi ja alijäämien kattamisen määräaika pidennettäväksi vuoden 2029 loppuun niille hyvinvointialueille, joille se on välttämätöntä lainsäädännön noudattamiseksi.

Aiemmassa lausunnossani katsoin lisääjän myöntäminen alijäämien kattamiseen vaikuttavan kannatettavalta. Keskeinen perustelu on se, että alun perin säädetty sopeutusaikataulu aiheuttaisi epätarkoituksenmukaisen sopeutusuran, joka esimerkiksi pakottaisi useat hyvinvointialueet merkittävään kustannustason laskuun lyhyellä aikavälillä.

Nyt esitettävää uutta aikataulua perustellaan mm. sillä, että tarkentuneiden taloustietojen perusteella aiemmin esitetty sopeutusaikataulu olisi osalle alueista liian tiukka ja lakisääteisten velvoitteiden hoitaminen voisi vaarantua. Aiemmassa lausunnossani pidin myös alkuperäistä aikataulua tiukkana ja totesin tiedon lisääjasta tulevan alueille myöhään, erityisesti kun se myönnetään hakemusmenettelyn kautta neuvottelujen jälkeen.

Pidän määrääjän pidentämistä järkevänä. Lainsäädännön jatkuvat muutostarpeet ja hyvinvointialueiden talouskehityksen ennusteiden nopeat ja merkittävät muutokset nostavat kuitenkin esiin nykyisen rahoitusmallin haasteita, joita toin esiin myös aiemmassa lausunnossani liittyen alkuperäiseen hallituksen esitykseen. Näitä haasteita ovat esim. rahoitusmallin kannustavuuden varmistamisen ongelmat; hyvinvointialueiden taloustilanteeseen vaikuttavien tekijöiden arvioinnin haasteet, erityisesti kun tätä arviointia joutuu tekemään alueiden ulkopuolinen rahoittaja; nykyisen sääntelyn ja menettelyjen hallinnollinen raskaus; alueiden taloustilanteiden eriytyminen. Näitä haasteita olisi tärkeä pyrkiä korjaamaan jatkossa tarkastelemalla hyvinvointialueiden rahoitusmallin laajempia muutostarpeita.

Tampereella 3.4.2026

Kaisa Kotakorpi
Professori
Verotutkimuksen huippuyksikön johtaja
Tampereen yliopisto